

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛЕМІННОГО МАСИВУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ПОРОДИ АБЕРДИН-АНГУС У ГОСПОДАРСТВАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

П.П. Джус, кандидат біологічних наук, В.А. Крочук, Г.М. Бондарук, Н.В. Чоп, Л.В. Вишневський, О.В. Сидоренко, Н.М. Кузєбна, кандидати сільськогосподарських наук

Наведено оцінку кількісного та якісного складу племінних стад великої рогатої худоби породи абердин-ангус у господарствах Волинської області. Проаналізовано розподіл маточного поголів'я за належністю до ліній та встановлено особливості вікової зміни живої маси тіла у племінного молодняка.

Порода, абердин-ангус, лінії, жива маса, молодняк

Основні потужності галузі м'ясного скотарства України на сьогодні зосереджено переважно на базі племінних господарств, які розміщуються оптимально щодо природно-кліматичних зон та характеризуються певним породним складом великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності. За результатами комплексних досліджень вітчизняних популяцій м'ясної худоби тварини породи абердин-ангус характеризуються задовільними параметрами деяких селекційних ознак, що обумовлює переважання їх за кількістю у сільськогосподарських формуваннях різних статусів і форм власності [1, 2].

Висока технологічність породи, яка проявляється в урівноваженому типі вищої нервової діяльності, раціональному використанні пасовищ, легкості отелень та високих якісних показниках м'яса визначає актуальність збільшення її поголів'я на сприятливих для утримання великої рогатої худоби за ресурсозберігаючою технологією м'ясного скотарства територіях Західного Полісся. Обґрунтоване підвищення кількості стад абердин-ангусів у Волинській області може сприяти значному поліпшенню раціональності експлуатації земельних ресурсів і з урахуванням соціально-економічних потреб та правильної переорієнтації споживчого попиту – поступовому зниженню дефіциту високоякісної яловичини власного виробництва та скороченню об'ємів імпорту м'ясної продукції.

Мета дослідження – проведення оцінки наявного масиву племінних тварин в агроформуваннях області.

Матеріали і методи досліджень. Аналіз кількісного та якісного складу проводили за даними звітів бонітування великої рогатої худоби породи абердин-ангус станом на 01.01.2013 року. За результатами індивідуальної оцінки молодняка племзаводу СТОВ «Лище» Луцького р-ну Волинської області визначали специфіку зміни живої маси теличок і бугайців у віковому аспекті. За дослідження враховували живу масу при народженні, у віці 7, 12, 15 і 18 міся-

ців. Всього досліджено 60 голів – 30 теличок і 30 бугайців ліній Райто В 1567126, Ілінмер Леда 173, Проспекта 1125.

Результати обробляли методами варіаційної статистики із застосуванням стандартного пакета програм *Microsoft Excel*

Результати дослідження. У розрізі порід великої рогатої худоби, які формують племінну базу у господарствах Волині абердин-ангуси становлять 13,6 %. У разі позитивного висновку експертної комісії з питань Державної атестації суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2013 рік на території області функціонуватиме 5 племінних господарств з розведення великої рогатої худоби породи абердин-ангус, а саме ТОВ «Баффало», СТОВ «Лище», ТзОВ «Лан-Волинь», СВК «Україна» і новостворений племрепродуктор СГ ТОВ «Ратнівський аграрій».

Наразі у 4-х господарствах, з яких 2 племзаводи і 2 племрепродуктори, налічується 1855 голів великої рогатої худоби (табл.1). Найчисленніше поголів'я у ТОВ «Баффало», що становить 65,23 % від загальної кількості тварин породи абердин-ангус. За 2012 рік всього пробонітовано 1696 голів худоби різних статевих-вікових груп, що становить 91 % загального племінного масиву.

1. Наявність поголів'я великої рогатої худоби породи абердин-ангус у розрізі господарств Волинської області

Господарство, [статус*]	Усього поголів'я		Бугаїв		Корів		
	п	%	п	%	п	ел., ел.-рекорд	%
ТОВ «Баффало» [ПЗ]	1210	65,23	16	51,61	637	382	59,97
СТОВ «Лище» [ПЗ]	304	16,39	6	19,35	120	107	89,17
ТзОВ «Лан-Волинь» [ПР]	203	10,94	7	22,58	49	31	63,27
СВК «Україна» [ПР]	138	7,44	2	6,45	60	36	61,67
Разом	1855	100	31	100	866	556	64,20

* ПЗ – племінний завод, ПР – племінний репродуктор

У господарствах для природного парування використовується 31 бугай, 26 з яких мають комплексний клас еліта-рекорд. Наявні у стадах живі плідники породи абердин-ангус належать до 9 ліній (рис.2). Найчисленнішими є лінії Ілінмер Леда 173 (25,81 %), Проспекта 1125 (25,81 %), Райто В 1567126 (16,13 %).

Середній вік бугаїв, які використовуються для відтворення маточного поголів'я у господарствах Волинської області становить 3,28 роки (табл.2). Найнижчий вік плідників у племрепродукторі ТзОВ «Лан-Волинь» і дорівнює 2,04 роки, найвищий у СВК «Україна» – 6,70 років. Середня жива маса бугаїв становить 685 кг. Ліміти маси тіла плідників обумовлені їх віком і перебувають у межах 549, 86–865, 00 кг.

Всього у 2012 році за природного парування осіменено 884 корів і телиць та одержано 566 голів живих телят. Ступінь навантаження на одного плідника залежить від кількості та віку наявних бугаїв у господарстві,

кількості маточного поголів'я та його генеалогічної структури, частки штучного осіменіння. Загалом не перевищує 70 голів на одного плідника за період парувального сезону.

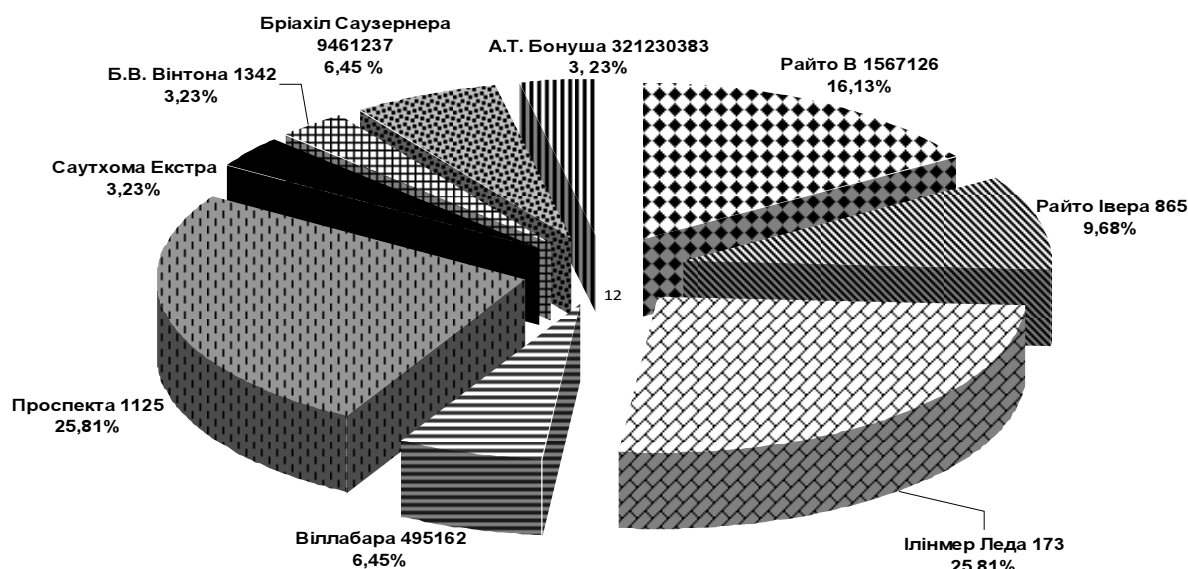

Рис. 1. Розподіл бугаїв за належністю до ліній

2. Характеристика бугаїв та їх використання за звітний період (станом на 01.01.2013 року)

Господарство	Середній вік, роки	Середня жива маса, кг	К-сть осім. маток, гол.	К-сть приплоду, гол.
ТОВ «Баффало»	3,18±0,29	715,38±29,38	569	351
СТОВ «Лище»	3,83±1,07	701,67±63,47	173	113
ТзОВ «Лан-Волинь»	2,04±0,37	549,86±7,17	73	42
СВК «Україна»	6,70±0,14	865,00±14,14	69	60
Разом	3,28±0,31	685,00±23,71	884	566

Маточне поголів'я налічує 866 корів, з яких 64,2 % або 556 голів мають комплексний клас еліта та еліта-рекорд. У досліджених господарствах всього представлено 8 ліній (рис.2). Аналіз кількісного співвідношення свідчить, що найбільша частка маток належить до ліній Райто В 1567126 (29,01 %), Ілінмер Леда 173 (23,14 %) і Райто Івера 865 (20,34 %). Найменш представлені споріднена група Б.В. Вінтона 1342 (1,56 %) та Саутхома Екстра (0,59 %) та Бріахіл Саузернера 9461237 (0,33).

Відсутність бугаїв лінії Ідеала 3163 унеможлиблює реалізацію системи розведення за лініями і потребує впровадження штучного осіменіння із використанням сперми представників лінії, яка зберігається на базі племінних підприємств, а також обумовлює необхідність введення у стада лінійних плідників, оцінених за власною продуктивністю і якістю потомства зарубіжної та вітчизняної селекції.

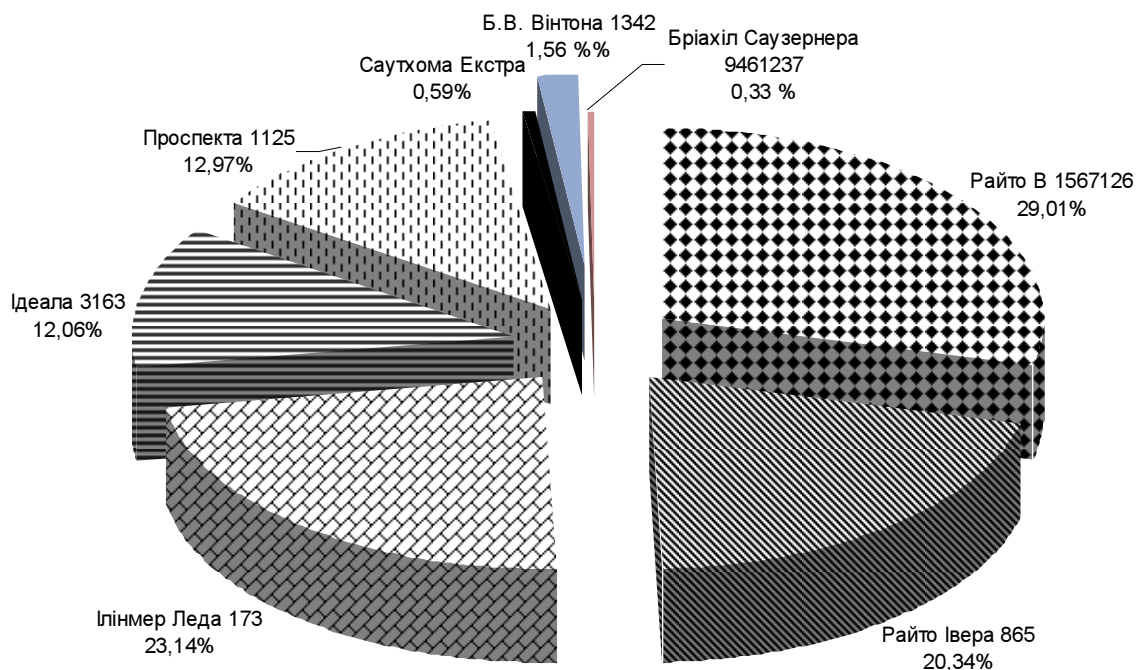

Рис. 2. Розподіл маточного поголів'я за належністю до ліній

Аналізуючи особливості використання маточного поголів'я (табл.3) варто зауважити, що у господарствах області телиць парують, переважно, до віку 18 місяців із середньою масою їх тіла 352 кг. При першому осіменінні у віці 18–24 місяці середня жива маса телиць становить 396 кг. У розрізі господарств жива маса корів породи абердин-ангус після I і після III отелення і старше відповідає вимогам не нижче класу еліта, що може свідчити про високий рівень племінної цінності маток, а також ефективність технології утримання та ведення селекційної роботи.

3. Характеристика маточного поголів'я за результатами продуктивного використання

Господарство	Вік телиць при I осіменінні, дн.	Жива маса телиць при I осіменінні, кг	Жива маса корів, кг		Молочність корів, кг	
			після I от.	після III от. і ст.	за I от.	за III от. і ст.
ТОВ «Баф-фало»	577-730	406-425	420-450	528-550	200-215	210-225
СТОВ «Лище»	548-639	348-365	425-440	525-550	189-200	207-223
ТзОВ «Лан-Волинь»	548-670	370-396	-	518-530	-	190-210
СВК «Україна»	548-700	340-377	415-430	520-540	196-210	200-215
Разом	556-685	366-391	420-440	522-542	195-208	202-218

Згідно з даними табл. 3 у досліджених стадах великої рогатої худоби породи абердин-ангус відмічено високий рівень молочності корів як за

I, так і за III отеленням і старше. Задовільна молочність первісток визначає можливість прогнозування особливостей фенотипової реалізації генетично обумовленої довічної продуктивності корів та підвищення ефективності цілеспрямованого їх добору для формування племінного ядра [3].

Закономірності росту і розвитку молодняку великої рогатої худоби породи абердин-ангус визначають економічну виправданість ведення селекційної роботи у межах окремих стад. Позитивна породоспецифічна динаміка зміни живої маси у бугайців і теличок сприяє високій оплаті корму приростами, свідчить про оптимальність вибору технології утримання м'ясної худоби, раціональність організації повноцінної годівлі з урахуванням індивідуальних потреб окремого організму та характеризує відповідний рівень племінної цінності ремонтного молодняку.

За результатами індивідуальних зважувань у визначені вікові періоди нами прослідковано зміни живої маси молодняку породи абердин-ангус залежно від лінії. Згідно з даними табл. 4 найвищу живу масу при народженні та у дослідженому віці мали бугайці лінії Ілінмер Леда 173. Телички лінії Райто В 1567126 переважали ровесниць інших ліній за живою масою тіла при народженні та у віці 12, 15 і 18 місяців. У 7 місяців найвищу живу масу мали телички лінії Проспекта 1125.

За різної кількості тварин у групах порівняння не можливо підтвердити вірогідність міжлінійної різниці за середнім показником живої маси, проте, у розрізі ліній за всі вікові періоди спостерігається вірогідне переважання живої маси бугайців порівняно із значеннями аналогічного показника у теличок.

4. Динаміка зміни живої маси молодняку великої рогатої худоби породи абердин-ангус з віком у розрізі ліній

Вік	Лінія, стать					
	Райто В 1567126		Ілінмер Леда 173		Проспекта 1125	
	бугайці n = 19	телички n = 13	бугайці n = 5	телички n = 12	бугайці n = 6	телички n = 5
0 місяців	22,90 ± 0,48	20,31 ± 0,41	24,2 ± 1,85	20,08 ± 0,05	23,17 ± 1,25	19,4 ± 0,27
7 місяців	192,11 ± 2,29	178,46 ± 2,93	196,80 ± 6,25	176,83 ± 2,54	192,0 ± 6,23	179,4 ± 4,98
12 місяців	296,79 ± 3,24	272,31 ± 3,11	301,6 ± 8,93	270,17 ± 2,86	296,33 ± 8,04	271,0 ± 5,93
15 місяців	370,9 ± 3,11	324,31 ± 3,12	378,2 ± 7,38	320,0 ± 3,48	372,67 ± 3,31	314,8 ± 5,26
18 місяців	432,11 ± 3,51	361,77 ± 3,06	433,2 ± 9,31	356,75 ± 3,43	421,67 ± 3,59	352,8 ± 5,32

Об'єктивно оцінюючи сучасний стан галузі м'ясного скотарства, рівень потреб населення у яловичині та сприятливі еколого-географічні умови території Волинської області, визначається перспективним збільшення племінного масиву великої рогатої худоби породи абердин-ангус шляхом інтенсифікації розведення за лініями із залученням кращого за-

рубіжного генофонду для планового поліпшення основних селекційних ознак тварин (живої маси, інтенсивності росту, конституції та екстер'єру) вітчизняних популяцій.

Висновки

1. На території Волинської області у господарствах із розведення великої рогатої худоби породи абердин-ангус виробничу базу формують чистопородні тварини 9 ліній, переважна кількість яких за середніми значеннями основних селекційних ознак має комплексний клас еліта та еліта-рекорд.

2. Маточне поголів'я великої рогатої худоби породи абердин-ангус характеризується бажаними показниками живої маси та рівнем молочності, що обумовлює ефективність вирощування та реалізацію генетичного потенціалу продуктивності у племінного молодняка.

3. Для досягнення селекційного прогресу у стадах великої рогатої худоби породи абердин-ангус племінних господарств Волинської області, поряд із залученням у відтворний процес кращого зарубіжного генофонду, доцільно провести значну оптимізацію системи годівлі та утримання тварин.

Список літератури

1. Історія, селекція та біологічні особливості абердин-ангусів України: / [Сірацький І.З., Федорович Є.І., Гузев І.В., та ін.] / [монографія] за заг. ред. Й.З. Сірацького, Є.І. Федорович. – Корсунь–Шевченківський, Видавець Гаврищенко В.М., 2011. – 431 с.

2. Програма селекції великої рогатої худоби породи абердин-ангус на 2003 – 2012 роки / [Пабат В.О., Литовченко А.М., Зубець М.В. та ін.]; за заг. ред. І.В. Гузева. – К.: ППНВ, 2005. – 344 с.

3. Угнівенко А.М. Вивчення залежності між молочністю первісток і довічною продуктивністю корів абердин-ангуської породи / А.М. Угнівенко, Д.К. Носевич // Наукові доповіді НУБіП 2011-7 (29) http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nd/2011_7/11am.pdf.

Представлена оценка количественного и качественного состава племенных стад крупного рогатого скота породы абердин-ангус в хозяйствах Волынской области. Проанализировано распределение маточного поголовья по принадлежности к линиям и установлены особенности возрастных изменений живой массы тела у племенного молодняка.

Порода, абердин-ангус, линии, живая масса, молодняк.

A results evaluation of quantitative and qualitative composition of pedigree herds of cattle Aberdeen Angus breed in farms in the Volyn region. Analyzed the distribution livestock for belonging to the line and dynamics of growth of live weight of pedigree young animals.

Breed, Aberdeen Angus, line, live weight, young animals.